

Környezetvédelmi Közbeszerzési Etikai Kódex

Közbeszerzési Hatóság

Fenntartható Magyarországért Program

I. Általános rendelkezések

1. A kódex célja

Magyarország Alaptörvénye szerint a testi és lelki egészséghez való jogot a környezet védelmének biztosításával kell elősegíteni. Az Alaptörvény értelmében Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. Összhangban ezzel az elkötelezettséggel e kódex célja iránymutatást nyújtani a közbeszerzési eljárások ajánlatkérői számára abban, hogy közbeszerzési eljárásaik segítségével miként járulhatnak hozzá a környezetvédelmi célkitűzések előmozdításához.

2. Alapelvek

A közbeszerzési eljárások ajánlatkérői kötelesek a *közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény* (a továbbiakban: Kbt.) céljainak és alapelveinek megfelelően eljárni. A kódex hatálya alá tartozó ajánlatkérők vállalják, hogy a közbeszerzési eljárások során fokozott figyelmet fordítanak a következő alapvető értékekre.

Környezetvédelmi szempontú (zöld) közbeszerzés: olyan eljárás, amelynek alkalmazásakor az ajánlatkérők azoknak az áruknak, szolgáltatásoknak és építési beruházásoknak a beszerzését részesítik előnyben, amelyek más, azonos rendeltetésű árukhoz, szolgáltatásokhoz és munkálatokhoz képest kisebb mértékben terhelik a környezetet.

Körforgásos gazdasági szemlélet: olyan gazdasági modell megvalósítása, mely a lineáris „kitermel, előállít, leselejtez” szemlélet helyett zárt energia- és anyagkörforgáshoz való hozzájárulás a szállítói láncban. Minimalizálva – és lehetőség szerint elkerülve – a negatív környezeti hatásokat arra törekszik, hogy a használt termékek és alapanyagok értékét a lehető leghosszabb ideig megőrizze teljes életciklusuk során. A hulladéktermelés és az erőforrás-felhasználás szintje minimális legyen, az élettartamuk végét elért termékekben levő erőforrások bent maradjanak a gazdaságban, az ismételt felhasználás révén további értéket teremtve.

Hulladéktermelés minimalizálása: az ajánlatkérő törekszik arra, hogy közbeszerzési eljárásaival hozzájáruljon a termékek, alapanyagok és erőforrások értékének lehető legtovább történő megőrzéséhez a gazdaságban, valamint a hulladéktermelés csökkentéséhez.

Energiafelhasználás csökkentése: az ajánlatkérő törekszik arra, hogy közbeszerzési eljárásaival hozzájáruljon az energiefelhasználás minimalizálásához, csökkentéséhez.

Vízfelhasználás csökkentése: az ajánlatkérő törekszik arra, hogy közbeszerzési eljárásaival hozzájáruljon a vízfelhasználás minimalizálásához, csökkentéséhez.

Széndioxid kibocsátás csökkentése: az ajánlatkérő törekszik arra, hogy közbeszerzési eljárásaival hozzájáruljon a széndioxid kibocsátás minimalizálásához, csökkentéséhez.

Életciklus szemlélet: Az ajánlatkérő figyelemmel van a közbeszerzési eljárás megtervezése során a termék használatának, a szolgáltatás nyújtásának vagy az építési beruházás fennállásának összes egymást követő, illetve egymással kapcsolatban álló szakaszára - ideértve az elvégzendő kutatást és fejlesztést, a gyártást, a kereskedelmet és annak feltételeit, a szállítást, a felhasználást és a karbantartást is - a nyersanyag beszerzésétől, illetve az erőforrások

megteremtésétől az eltávolításig, ártalmatlanításig, az adott területek eredeti állapotának helyreállításáig, illetve a szolgáltatás vagy a használat végéig.

3. A kódex hatálya

A kódex hatálya kiterjed az azt elfogadó ajánlatkérőkre, valamint a nevükben eljáró, illetve általuk eljárásba bevont személyekre, valamint e személyeknek az ajánlatkérő közbeszerzési eljárásaival összefüggésben végzett tevékenységére. A kódex elfogadása önkéntes. Ha valamely ajánlatkérő aláveti magát a kódex szabályainak, vállalja, hogy valamennyi közbeszerzési eljárása során törekszik arra, hogy az környezetvédelmi szempontú (zöld) közbeszerzési eljárásnak minősüljön, továbbá a kódexben felsorolt értékeknek, alapelveknek megfelelően járjon el. A kódexet elfogadók a csatlakozás tényét írásban jelzik a Közbeszerzési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) felé. A Hatóság listát vezet a kódexet elfogadó ajánlatkérőkről, mely listát a honlapján közzéteszi és folyamatosan frissíti. Az ajánlatkérők a csatlakozással egyben hozzájárulnak ahhoz, hogy a Hatóság által vezetett és közzétett listára felkerüljenek. A listára kerülés ingyenes. A Hatóság a kódex hatálya alá tartozó ajánlatkérőket kiemelt partnereként kezeli és biztosítja részükre a Fenntartható Magyarországért Program logójának használatát. A kódex hatálya alá tartozó ajánlatkérők vállalják, hogy minden költségvetési év elején, legkésőbb március 31. napjáig beszámolnak a Hatóságnak arról, hogy az előző évben lefolytatott közbeszerzési eljárásaik közül mely eljárások minősülnek zöld közbeszerzési eljárásnak, egyben összefoglalóan nyilatkoznak arról is, hogy a többi eljárás során milyen indok alapján nem került sor környezetvédelmi szempont alkalmazására. A beszámolókat a Hatóság a honlapján közzéteszi.

II. A közbeszerzési eljárás során tanúsítandó magatartási szabályok

1. A közbeszerzési eljárások tervezése

1.1. Zöld közbeszerzési prioritások és célkitűzések meghatározása

Az ajánlatkérő meghatározza zöld közbeszerzési prioritásait és célkitűzéseit, rövid és hosszú távon egyaránt. Éves közbeszerzési tervét e prioritások és célkitűzések figyelembe vételével készíti el.

Az ajánlatkérő (közbeszerzési) szabályzatában meghatározza a zöld közbeszerzési célkitűzések végrehajtásának érdekében követendő felelősségi rendet és gondoskodik arról, hogy a közbeszerzési eljárásai előkészítésébe a zöld közbeszerzési célkitűzések végrehajtásáért felelős személyek bevonásra kerüljenek. A szabályzatot az ajánlatkérő, annak elfogadását követően a Közbeszerzési Hatóságnak tájékoztatás céljából megküldi.

1.2. A közbeszerzési eljárások előkészítése

A Kbt. 28. § (1) bekezdése szerint az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési eljárást - a beszerzés tárgyára és becsült értékére tekintettel - megfelelő alapossággal előkészíteni. Az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott közbeszerzési dokumentumoknak biztosítaniuk kell, hogy az eljárásban a gazdasági szereplők képesek legyenek műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlatot adni.

Az ajánlatkérőnek már a közbeszerzési eljárás előkészítése során törekednie kell a magas minőségű teljesítés feltételeinek biztosítására, a környezet - beszerzés tárgyára tekintettel biztosítható - védelmére és a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére, valamint a

beszerzés tárgyát érintő szerződésmódosítások megelőzésére. Az ajánlatkérő alkalmazhatja az értékelés módszerét is.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás előkészítése során különösen törekszik arra, hogy

- az erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás elvének megfelelően járjon el,
- megvizsgálja, a beszerzés tárgya vonatkozásában melyek a piacon rendelkezésre álló környezetbarát megoldások,
- fokozott figyelmet fordítson arra, hogy állnak-e rendelkezésre az adott beszerzési tárgykörben uniós zöld közbeszerzési szempontok (GPP criteria¹), amennyiben igen, azok mennyiben alkalmazhatóak az adott beszerzési tárgy műszaki leírásának, illetve az értékelési szempontok meghatározása során.

2. A közbeszerzési eljárások megvalósítása

Az ajánlatkérő zöld közbeszerzési szempontot alkalmazhat a beszerzés tárgyának meghatározása, a műszaki leírás rögzítése során, a kizáró okok, az alkalmassági feltételek megadásakor, az értékelési szempontok körében, illetve a szerződés teljesítési feltételei között. Az ajánlatkérő törekszik arra, hogy az alkalmazott zöld közbeszerzési szempont eredményeképpen a lehető legkörnyezetbarátabb megoldás beszerzésére kerüljön sor.

2.1. A beszerzés tárgya, a közbeszerzési műszaki leírás meghatározása

A közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 46. § (2) bekezdése a) pontja lehetőséget biztosít arra, hogy teljesítmény- illetve funkcionális követelmények megadásával, ideértve a környezetvédelmi jellemzőket is, határozza meg az ajánlatkérő a műszaki leírást. A Korm. rendelet 48. § (2) bekezdése kiemeli, hogy a műszaki leírás tartalmazhatja különösen a környezetre és éghajlatra gyakorolt hatások szintjét. Az ajánlatkérő törekszik arra, hogy a műszaki leírás meghatározásával a környezetre és éghajlatra gyakorolt legkedvezőbb hatású termék, szolgáltatás, illetve építési beruházás beszerzésére kerüljön sor.

A Kbt. 59. §-a kiemeli, hogy amennyiben az ajánlatkérő a műszaki leírás meghatározása során kíván zöld szempontot alkalmazni, előírhatja valamely címke használatát is, feltéve, hogy a következő feltételek mindegyike teljesül:

- a) a címkére vonatkozó követelmények csak olyan jellemzőt érintenek, amely a szerződés tárgyához kapcsolódik, és amely alkalmas a szerződés tárgyától megkövetelt jellemzők leírására;
- b) a címkére vonatkozó követelmények objektív módon ellenőrizhető és megkülönböztetéstől mentes szempontokon alapulnak;
- c) a címkét olyan nyílt és átlátható eljárás keretében fogadják el, amelyben valamennyi érdekelt fél - ideértve a kormányzati szerveket, a fogyasztókat, a szociális partnereket, a gyártókat, a forgalmazókat és a nem kormányzati szervezeteket - részt vehet;
- d) a címke megszerzése valamennyi érdekelt fél számára lehetséges;

¹ http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

e) a címkére vonatkozó követelményeket olyan harmadik fél határozza meg, amelyre a címkét kérelmező gazdasági szereplő nem tud befolyást gyakorolni.

Az ajánlatkérő megvizsgálja, hogy létezik-e olyan címke, melynek segítségével a műszaki leírás oly módon állítható össze, hogy környezetbarát közbeszerzés valósulhasson meg.

A műszaki leírás elkészítésekor az ajánlatkérő megvizsgálja, hogy a rendelkezésre álló uniós zöld közbeszerzési szempontok (GPP criteria) közül van-e olyan, mely megfelelően felhasználható.

2.2 A kizáró okok rögzítése

Az ajánlatkérő a választható kizáró okok közül az eljárást megindító felhívásban lehetőség szerint előírja a Kbt. 63. § (1) bekezdése a) pontjában foglaltakat, azaz rögzíti, hogy az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó illetve nem vehet részt az alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki az elmúlt három évben a 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeket súlyosan megszegte, és ezt az ajánlatkérő megfelelően bizonyítani tudja.

2.3 Az alkalmassági követelmények meghatározása

Ajánlatkérő a műszaki-szakmai alkalmassági követelmények rögzítésekor megfontolja a Korm. rendelet 21. § (1) bekezdés g) pontjának, (2) bekezdés f) pontjának, illetve (3) bekezdés g) pontjának alkalmazását, mely lehetőséget ad arra, hogy az igazolható legyen indokolt esetben azoknak a környezetvédelmi intézkedéseknek a leírásával, amelyeket az ajánlattevő, részvételre jelentkező a teljesítés során alkalmazni tud.

2.4 Zöld értékelési szempontok

Ajánlatkérő törekszik a minőségi alapú, környezetvédelmi szempontokat figyelembe vevő értékelésre, így lehetőség szerint tartózkodik attól, hogy a legalacsonyabb ár szempontja alapján értékelje az ajánlatokat. Az értékelési szempontrendszer meghatározása során – amennyiben az lehetséges – elsősorban a legalacsonyabb költség, vagy a legjobb ár-érték arány szempontját alkalmazza. Amennyiben az ajánlatkérő a legalacsonyabb költség szempontját választja, törekszik az életciklusköltség-számítás alkalmazására, összhangban a Hatóság kapcsolódó útmutatójával². Amennyiben az ajánlatkérő a legjobb ár-érték arány szempontját rögzíti, lehetőség szerint a minőségi szempontok között környezetvédelmi szempont(ka)t is meghatároz, az értékelési szempont tényleges jelentőségével arányban álló súlyozással, lehetőséget biztosítva, hogy az értékelés eredményeképpen a legkörnyezetbarátabb megoldás kiválasztására kerüljön sor. Az ajánlatkérő zöld értékelési szempont választása esetén figyelemmel van a Kbt. 76. § (6) bekezdésében rögzített garanciális követelményekre. A zöld értékelési szempont meghatározása során az ajánlatkérő megvizsgálja, hogy az uniós zöld közbeszerzési szempontrendszer (GPP criteria) az adott termék, illetve szolgáltatáscsoport vonatkozásában mely értékelési szempontok alkalmazását ajánlja.

Zöld értékelési szempont meghatározásakor az ajánlatkérő figyelembe veszi a

² A Közbeszerzési Hatóság útmutatója az életciklusköltség-számítási módszertanokról K.É. 2017. évi 35. szám, 2017. március 10., <https://kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoja-az-eletcikluskoltseg-szamitasi-modszertanokrol>

Miniszterelnökség vonatkozó útmutatóját³.

A Miniszterelnökség kapcsolódó közleménye⁴ kiemeli, hogy „a környezetvédelmi értékelési szempontokat illetően a vállalás típusú szempontokat azokra az esetekre kell korlátozni, ahol a szempontokhoz az ajánlatkérő konkrét mérhetőséget is hozzárendel, mivel ennek hiányában az adott szempont alkalmazása előnyt nem jelent a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztása körében (pl. nem megfelelő szempont, hogy „ajánlattevő vállalja, hogy a munkaterületen figyeli és dokumentálja az élővilágot”). A fentiekre tekintettel nem értékelhetők az olyan kötelezettségvállalások sem, amelyeknek a betartását környezetvédelmi, természetvédelmi vagy a veszélyeztetett fajok védelmére vonatkozó jogszabályok előírják, vagy egyéb jogszabályi kötelezettségen alapulnak.”

2.5 A szerződés teljesítési feltételeinek megadása

A Kbt. 132. § (1) bekezdése kiemeli, hogy az ajánlatkérő a szerződés teljesítésére vonatkozóan sajátos, különösen szociális, környezetvédelmi, illetve az innovációt ösztönző feltételeket határozhat meg. Az ilyen szerződéses feltételeket az eljárást megindító felhívásban fel kell tüntetni, a részletes feltételek az egyéb közbeszerzési dokumentumokban is megadhatóak.

A 132. § (2) bekezdése szerint a különleges feltételeknek a szerződés tárgyához kell kapcsolódnuk [76. § (7) bekezdés] és nem eredményezhetik a 2. § (2)-(3) és (5) bekezdésében foglalt alapelvek sérelmét.

Zöld közbeszerzési eljárás lefolytatása esetén az ajánlatkérő fokozottan figyel a szerződés teljesítése körében a környezetvédelmi feltételek meghatározására. A környezetvédelmi kötelezettségvállalások megszegésének elkerülése érdekében a szerződésnek megfelelő szankciókról rendelkeznie kell.

3. A közbeszerzési szerződések teljesítése

Ha az ajánlatkérő zöld teljesítési feltételt rögzít, a teljesítés ellenőrzése, nyomon követése során különös figyelmet fordít e feltételek szerződésszerű teljesítésének vizsgálatára és annak megfelelő dokumentálására.

III. Záró rendelkezések

E kódex 2021. szeptember 1. napján lép hatályba. A kódex hatálya alá tartozó ajánlatkérők vállalják, hogy a környezetvédelmi szempontok alkalmazásával kapcsolatos gyakorlatukat és tapasztalataikat kölcsönösen megosztják egymással a Közbeszerzési Hatóság közreműködésével. A kódex elfogadói egyben jogosulttá válnak a kódex rendelkezéseinek véleményezésére. Ennek megfelelően bármikor jelezhetik a Közbeszerzési Hatóság felé a kódex alkalmazásával kapcsolatos tapasztalataikat. A Közbeszerzési Hatóság a beérkezett észrevételek, javaslatok figyelembe vételével legalább félévente felülvizsgálja a kódex rendelkezéseit, s amennyiben indokoltnak tartja, aktualizálja annak tartalmát. A módosított kódex a következő év január 1. napjával lép hatályba.

Budapest, 2021. szeptember 1.

³ A Miniszterelnökség útmutatója a Kbt. 76. § (2) bekezdés c) pontja szerinti környezetvédelmi, szociális szempontok alkalmazásához

⁴ Közlemény az értékelési szempont(ok) előírásával kapcsolatban követendő közbeszerzési gyakorlatról